

ATKURIAME AMALVOS AUKŠTAPELKĘ

Švelniname klimato kaitą ir saugome biologinę įvairovę

Vandens lygio atkūrimas pietinėje Amalvos pelkės dalyje, kairiajame Dovinės krante (Žuvinto biosferos rezervato ekosistemų atkūrimo zonoje) sudarys palankias sąlygas pelkėdarai ir aukštapelkės ekosistemai su jai būdingomis gamtos vertybėmis atsikurti. Gamtotvarkos darbai vykdomi 215 ha nusausintos pelkės plote pagal patvirtintus planavimo dokumentus: Žuvinto biosferos rezervato tvarkymo planą ir Amalvos pelkės gamtotvarkos planą. Miško kirtimo darbai vykdomi pagal Marijampolės miškų urėdijos miškotvarkos projektą, vandens lygio atkūrimas – pagal Amalvos pelkės melioracijos kanalų tvėnkimo techninį projektą.

Kodėl Amalvos pelkė?

Amalvos pėlios (3414 ha) yra šeštoji pagal plotą Lietuvos ir didžiausia Suvalkijos pelkė. Tai viena iš suniokotų Lietuvos pelkių, kurią dar galima atgaivinti. Prieš pusšimtį metų daugiau nei 2000 ha pelkės buvo išvagota sausavimo grioviais, tačiau durpių kasti nepradėta. Nusausinti ir apleisti aukštapelkės plotai ilgainiui apaugo krūmais, beržais ir drebulėmis. Dar iki sausavimo šią pelkę keitė žmogus: joje augantys medeliai buvo kertami, pelkės pakraščiuose ganoma. Tokios sąlygos leido pelkėje kauptis durpėms ir formuotis atviram vertingam pelkės kompleksui.

Amalvos aukštapelkė

Kodėl svarbu atkurti pelkes?

Natūralios pelkės yra retų rūšių augalų ir gyvūnų prieglobstis, jos reguliuoja klimato kaitą skatinančių dujų (anglies dvideginio, azoto oksidų ir metano) balansą atmosferoje. Pažeistose nusausintose pelkėse durpės nyksta, skaidosi į atmosferą išskirdamos daug anglies dvideginio (CO₂), o natūralių ir atkurtų šlapių pelkių augalai (ypač kiminiai) vykstant fotosintezei iš atmosferos pasisavina CO₂ ir šlapijoje bedeguoje aplinkoje tūkstantmečiams sulaiko durpių klode.

Pelkės – vienos jautriausių ekosistemų, kurių atkūrimas yra ne tik nacionalinis gamtos apsaugos prioritetas, bet ir ypatingas iššūkis pasaulio visuomenei švelninant globalią klimato kaitą.

Kiminiai

Paprastoji spanguolė

Patvankos pelkėje leidžia išlaikyti vandenį arti pelkės paviršiaus.

Gamtotvarka pelkėje

Visi atkuriamoje aukštapelkėje esantys sausavimo grioviai (bendras ilgis – 80 km) bus patvenkti 28 vandenį sulaikančiomis užtūromis, o teritorijos pakraščiuose blokuoti 4 pylimais. Šios priemonės padės lietaus ir sniego tirpimo vandenis ilgiau išlaikyti pelkėje.

Karštą ir sausą dieną kiekvienas medis gali išgarinti net kelis kubinius metrus vandens, todėl aukštapelkė greičiau atsikurs, kai 215 ha plote bus iškirsti nusausintose durpėse užaugę ir intensyviai vandenį garinantys smulkieji lapuočiai ir pašalintos jų atžalos.

Klimato kaita ir pelkės

Pelkės dengia vos 3 % sausumos paviršiaus, tačiau jose sukaupta gerokai daugiau organinės anglies nei visuose planetos miškuose. Nusausintose pelkėse dėl suaktyvėjusių mikroorganizmų veiklos durpės ima skaidytis ir į atmosferą pradeda plūsti šiltnamio efekta sukeliančios dujos (ŠESD).

Nusausinta ir sumedėjusia augalija apaugusi pietinė Amalvos pelkės dalis kasmet į atmosferą išskiria 5810 t/CO₂ ekv./metus. Pelkėje atkūrus vandens lygį ir įsikūrus aukštapelkėms būdingai augalijai ŠESD emisijos sumažės iki 760 t/CO₂ ekv./metus.

Atkurdami natūralioms pelkėms būdingą vandens lygį stabdome durpių skaidymąsi, skatiname pelkėdarą ir švelniname klimato kaitą.

LIFE projektas

Tarptautinis LIFE programos projektas LIFE15 CCM/DE/000138 „CO₂ emisijų mažinimas atkuriant nusausintus ir degraduojančius durpynus Šiaurės Europos lygumose“ (2016–2021) skirtas Estijos, Latvijos, Lietuvos, Lenkijos ir Vokietijos pažeistų pelkinių ekosistemų būklei gerinti ir klimato kaitai švelninti. Lietuvos gamtos fondas vykdydamas šį projektą atkuria pažeistas Amalvos, Pūscios, Sacharos ir Plinkšių pelkes ir dalį eksploatuoto Aukštumalos durpyno.

International project on restoration of degraded peatlands is aiming at the improvement of peatland ecosystems and mitigating climate change. In Lithuania, five abandoned peatlands will be restored.

Restoration actions in Amalva peatland: instalment of 32 different types of dams and removal of woody vegetation (in 215 ha) will increase ground water level and improve the conditions for biodiversity.

LIFE Peat Restore (LIFE15 CMM/DE/000138)

CO₂ emisijų mažinimas atkuriant nusausintus ir degraduojančius durpynus Šiaurės Europos lygumose / Reduction of CO₂ Emissions by Restoring Degraded Peatlands in Northern European Lowland

Daugiau informacijos <https://life-peat-restore.eu/lt>

Nuotraukų autoriai: Ž. Sinkevičius, J. Sendžikaitė.

Projektą finansuoja

Projektą koordinuoja

Projektą Lietuvoje vykdo

LIETUVOS GAMTOS FONDAS

LIETUVIŠKOS DURPĖS DURPIŲ ĮMONIŲ ASOCIACIJA

Atsakingos organizacijos

VĮ Valstybinių miškų urėdijos Kazlų Rūdos regioninis padalinys, tel. 8 343 98923, el. paštas kazlu.ruda@vmu.lt

Žuvinto biosferos rezervato direktoriaus ofsetas, tel. 8 315 49540, el. paštas zuvintas@zuvintas.lt

Lietuvos gamtos fondas, tel. 8 5 2310700, el. paštas info@glis.lt